

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/20908-2
Saksbehandler Tore Engelsen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	10.03.2026

Høringssvar – forslag om integreringsstønad for nyankomne flyktninger

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

Fylkesutvalget vedtar høringssvar til forslag om integreringsstønad for nyankomne flyktninger, som beskrevet i saken. Fylkesutvalget vil fremheve at:

- Det er behov for endringer som kan bidra til at flere flyktninger kommer ut i arbeid
- Det er bekymring for hvilke konsekvenser de foreslåtte endringene kan få for flyktningsers levekår i Agder
- Det kan bli utfordrende for flere kommuner å bosette flyktninger i områder med høye priser på leiemarkedet
- Det er bekymring knyttet til sannsynligheten av økt botid på asylmottak som en konsekvens av de foreslåtte endringene. Dette kan ha negativ innvirkning på målet om å få flere flyktninger ut i arbeid

Vedlegg

Høringsnotat - forslag om integreringsstønad for nyankomne flyktninger

Sammendrag

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har sendt forslag om en ny integreringsstønad på høring. Fylkeskommunedirektøren legger frem forslag til høringssvar fra Agder fylkeskommune i denne saken.

Forslaget beskrives som de største endringene i integreringspolitikken på 20 år. Regjeringen foreslår å innføre en ny integreringsstønad med mål om å:

- styrke arbeidslinja og gjøre det mer lønnsomt å jobbe
- sikre et rimelig livsopphold i perioder uten selvforsørgelse
- skape et enklere og mer oversiktlig system med ett samlet regelverk
- regulere forhold som kan påvirke flyktninger og migranternes vurdering av å velge å reise til Norge.

Endringene berører i størst grad kommunene som bosetter flyktninger og forvalter integreringsloven og tilstøtende lovverk. Samtidig har også endringene betydning for fylkeskommunen, som tjenesteyter og som ansvarlig for det regionale integreringsarbeidet (integreringsloven §4). En hovedmålsetting i Regionplan 2030 er økte levekår for befolkningen på Agder, og målet om å få flere egder i arbeid, inkludert flyktninger, er det bred enighet om.

Fylkeskommunedirektøren ser behov for å gjøre endringer som kan bidra til at flere flyktninger kommer ut i arbeid og at kommunene kan få et mer enhetlig regelverk. Samtidig kan foreslåtte endringer ha konsekvenser for flere områder, noe som departementet også løfter frem i høringen. Fylkeskommunedirektøren løfter i høringssvaret frem noen problemstillinger knyttet til om de foreslåtte endringene faktisk vil bidra til økt sysselsetting, samt hvilke mulige konsekvenser de kan få for levekår og bosetting av flyktninger i fylket.

Saksopplysninger

Regjeringen foreslår å innføre en ny integreringsstønad, som nyankomne flyktninger og deres familier skal motta fra bosetting og de fem første årene i Norge, dersom de ikke er selvforsørget. Integreringsstønadene skal erstatte dagens introduksjonsstønad, økonomisk sosialhjelp og bostøtte, samt enkelte andre stønader for denne målgruppen. Forslaget innebærer dermed at flyktninger og familiegjennforente til flyktninger mister retten til økonomisk sosialhjelp og bostøtte innenfor de første fem årene i Norge.

Det foreslås å innføre en aktivitetsplikt for de som har gjennomført integreringsprogram, men ikke kommet i arbeid eller fulltidsutdanning. Aktivitetsplikten skal ha et omfang på minst 20 timer per uke, og skal gjelde ut femårsperioden.

Regjeringen begrunner endringene først og fremst med at for få flyktninger kommer i jobb, og at dagens ytelser i noen tilfeller gjør at det ikke lønner seg å arbeide. Forutsetningen for regjeringens forslag er at det skal lønne seg å jobbe.

Forslaget innebærer dermed at flyktninger og familiegjennforente til flyktninger mister retten til økonomisk sosialhjelp og bostøtte innenfor de første fem årene i Norge. Forslaget forutsetter endringer i en rekke lover, først og fremst integreringsloven, lov om sosiale tjenester i Nav og bostøtteloven.

Den nye integreringsstønad vil beregnes ut ifra standardiserte satser og skal avkortes mot formue, arbeidsinntekt og utdanningsstøtte. Stønadene vil avkortes ved ugyldig fravær i integreringsprogrammet (dagens introduksjonsprogram) eller manglende oppfylging av aktivitetskrav. Ytelsen vil også gradvis reduseres etter avsluttet integreringsprogram.

Forslaget innebærer at de fleste nybosatte flyktninger samlet sett vil få et lavere nivå på offentlige ytelser enn andre grupper i tilsvarende situasjon.

For 15 utvalgte kommuner gis også et botillegg som skal kompensere for høye leiepriser i disse kommunene. I Agder omfattes Kristiansand kommune av dette tillegget. Det foreslås videre at flyktningene skal kunne søke kommunen om å få dekket ekstraordinære utgifter, herunder nødhjelp. Kostnader til etablering hjemles i integreringsloven.

Høringsfristen er 23. april. Ordningen foreslås tidligst innført fra januar 2028, og vil kun gjelde for flyktninger som får opphold etter at loven trer i kraft.

Vurderinger

Høringsnotatet fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet om innføring av integreringsstønad er omfattende og berører en rekke sider ved integreringspolitikken. Høringsnotatet tar for seg ulike dilemma og mulige konsekvenser ved endringene og viser med dette hvor komplekst, og tett sammenvevd integreringsfeltet er. Utfordringene er godt diskutert i høringsnotatet og viser hvordan konsekvensene av endringene vil kunne berøre områder som bosetting av flyktninger og levekårsproblematikk.

Formål med forslagene

Høringsnotatet beskriver fire formål med forslaget om innføring av ny integreringsstønad; styrke arbeidslinja, sikre et rimelig livsopphold, skape et enklere regelverk og regulere forhold som kan påvirke flyktingers valg om å komme til Norge.

Fylkeskommunedirektøren støtter alle de fire formålene. De er viktige for at innvandring til og integrering i Norge skal være bærekraftig over tid. Overordnet er spørsmålet om man oppnår alle de fire formålene med det samme tiltaket, altså om man kan oppnå både innvandringspolitiske mål og samtidig en bedre tilknytning til arbeidsmarkedet for de som har kommet til landet gjennom å redusere økonomiske ytelser til flyktninger.

Erfaringer fra Danmark

De integreringspolitiske målsettingene i Danmark er i hovedsak kortsiktige, og det er et ønske om at den enkelte skal returnere til hjemlandet. Danmark har siden 2002 gitt flyktninger og andre innvandrergupper lavere økonomiske ytelser enn resten av befolkningen. Forskning fra NIBR viser at i Danmark kommer flere flyktninger i jobb raskt, men at sysselsettingen etter to-tre års botid flater ut, og at det flater ut på et mye lavere nivå enn i Norge. Der Danmark har hatt et fokus på at flyktningene skal komme raskt i jobb, har Norge i større grad fokusert på kvalifisering, språkopplæring, formell kompetanse og en varig tilknytning til arbeidsmarkedet.

Sysselsettingen blant flyktninger i Norge øker med økt botid. Den nasjonale målsettingen for introduksjonsprogrammet er at minst 70 prosent av deltakerne skal være i arbeid og/eller under utdanning året etter avsluttet program. Av de som avsluttet programmet i 2022 var 65 prosent i arbeid eller utdanning året etter avsluttet program. Videre viser sysselsettingstall at 72 prosent av de som avsluttet introduksjonsprogrammet i norske kommuner i 2018 er i jobb/utdanning i 2023.

Flyktninger og arbeidsdeltakelse

Høringsnotatet beskriver hvordan det samlede stønadsnivået sett opp mot en realistisk lønnsinntekt for nyankomne flyktninger vil kunne påvirke de økonomiske insentivene for å ta arbeid. Både forskning og erfaringer fra kommunene som jobber med denne tematikken hver dag, viser at årsakene til lavere arbeidstilknytning blant flyktninger er sammensatte. Proba Samfunnsanalyse peker på at flyktningers mulighet til å få og beholde arbeid påvirkes av en rekke faktorer utenfor individets kontroll – som det lokale arbeidsmarkedet, strukturelle rammebetingelser, systemutfordringer og tilgang på arbeidsrelaterede ressurser ([Proba samfunnsanalyse, 2020](#)).

NIBRs følgeforskning på KS-nettverket Flyktninger i jobb viser det samme – kommunene rapporterer at barrierene er mange og komplekse. Barrierene kan være kommunenes egne ansettelseskrav, perioder med nedbemanning eller ansettelsesstopp, svakt samsvar mellom etterspørsel og flyktningenes kompetanse, og endringer i arbeidsmarkedet. Barrieren kommunene hyppigst trekker frem, er knyttet til kvalifikasjoner hos den enkelte – særlig språkferdigheter, som ofte er avgjørende for å få arbeid i Norge ([NIBR, 2025](#)). Forskning viser også høy grad av etnisk diskriminering i ansettelsesprosesser, som er en annen barriere flyktninger kan møte ([UiO, 2025](#)).

Erfaringene fra innføringen av inntektskravet for familiegjenforening i Norge 2017 er relevante når en skal vurdere i hvilken grad økonomiske insentiver kan bidra til å få flere i arbeid. Inntektskravet skulle gi sterkere insentiver til deltakelse i arbeidsmarkedet, med permanent opphold som belønning. NIBRs analyser viser at tiltaket ikke har hatt den positive effekten som man ønsket. Andre barrierer, som språk, kompetanse, manglende nettverk, helseutfordringer, diskriminering og kort botid, hadde langt større betydning for arbeidsdeltakelsen ([NIBR, 2025](#)).

Tilbakemeldinger fra kommuner i Agder som arbeider tett med nyankomne flyktninger viser at de aller fleste flyktninger uttrykker et sterkt ønske om å komme i arbeid. Ved innføring av integreringsstønad med mål om å få flere flyktninger i jobb, er det viktig at tiltakene ikke ensidig retter seg mot økonomiske insentiver for individet. Det anbefales at regjeringen i videre arbeid med integreringsstønad også ser på forhold som er beskrevet over, og tiltak som kan forsere disse hindringene. Det kan for eksempel være å:

- Styrke kommunene/NAV, slik at flere og varierte arbeidsrettede aktiviteter kan iverksettes – med nok tid til oppfølging
- Sikre virkemidler for arbeidsgivere som kan senke terskelen for å ansette personer med kort botid. Det kan være økte muligheter til lønnstilskudd, mentorordning eller innføring av arbeidsledere i bransjer hvor man har stort behov for arbeidskraft, men begrensede ressurser til å gi nok opplæring og oppfølging. Arbeidsledermodellen i Kristiansand og Arendal, samt Veien til helse i Lister er gode eksempler på dette.
- Sikre tilstrekkelig og fleksibel norskopplæring ut over det den enkelte får i integreringsprogrammet.

Risiko for dårligere levekår

Et av hovedmålene i Regionplan Agder 2030 er at levekårene i fylket skal opp, og deltakelse i arbeidslivet er en av de viktigste faktorene for gode levekår.

Integreringslovens formål er at innvandrere blir økonomisk selvstendige og får en varig tilknytning til arbeidslivet. Integreringsloven skal bidra til formelle kvalifikasjoner, og i Agder satses det på at alle elever i videregående skole fullfører og består opplæringen. Vi vet at fullført videregående opplæring i Norge er en sterk positiv faktor for å komme i arbeid eller videre utdanning. For at flyktninger og deres barn ikke skal bli værende i lavinntekt over tid, er det viktig at dette fokuset videreføres om de foreslåtte endringene trer i kraft. Fylkeskommunedirektøren er opptatt av at de foreslåtte endringene ikke må føre til at

personer som har behov for det ikke velger bort formelle kvalifikasjoner og dermed en varig tilknytning til arbeidslivet.

Barnefattigdom er et betydelig folkehelseproblem i Norge. Andelen barn som vokser opp i lavinntekt har økt de siste 20 årene og innvandring har bidratt vesentlig til denne økningen. Andelen som vokser opp med vedvarende lavinntekt er betydelig høyere for barn med innvandrerforeldre enn den er for barn uten innvandrerbakgrunn. Å leve i fattigdom som barn kan ha konsekvenser for situasjonen her og nå, men også for fremtidige muligheter. Barn som vokser opp i lavinntektshusholdninger har høyere risiko for selv å havne i lavinntektsgruppen når de blir voksne.

I høringsforslaget kommer det frem at enslige forsørgere og barnefamilier vil få vesentlig reduksjon ved overgang til integreringsstønad, men det argumenteres med at stønaden skal ligge på et rimelig nivå. Det er likevel en bekymring om foreslåtte endringer vil føre til at flere flyktninger vil komme under fattigdomsgrensen, og at dette særlig kan ramme barn i disse familiene. I Agder ser vi at andelen som vokser opp i vedvarende lavinntekt er høyere enn landet forøvrig. Vedvarende lavinntekt er en nasjonal utfordring, men med regionale forskjeller hvor Agder kommer noe dårligere ut. Selv om det i forslaget er lagt opp til at barnefamilier får et barnetillegg, vil nivået ligge langt under dagens ytelser ([Oppvekst-og-levekårsforhold - Agdertall](#)).

Det er kommunene som best kan vurdere om den nye integreringsstønaden vil ligge på et rimelig nivå, i tråd med bo- og levekostnader. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at kommunenes tilbakemeldinger blir lyttet til, og at det blir gjort justeringer dersom tilbakemeldingene viser at flyktninger står i fare for å få vesentlig dårligere levekår, sammenlignet med øvrig befolkning som trenger støtte til bo- og levekostnader.

Konsekvenser for bosetting av flyktninger

I høringsnotatet bes det særskilt om kommunenes vurderinger av hvilke indirekte konsekvenser forslaget vil kunne ha for kommunene og øvrig kommunalt tjenestetilbud. Fylkeskommunen er ansvarlig for det regionale integreringsarbeidet, og har en konkret rolle i å anbefale hvor mange flyktninger som skal bosettes i den enkelte kommune i fylket. Fylkeskommunedirektøren vil peke på noen konsekvenser forslaget kan ha for bosettingsarbeidet fremover.

Regjeringens mål er at bosettingen skal være spredt, styrt og rask og treffsikker. I høringsnotatet drøftes hvilke konsekvenser innføringen av integreringsstønad kan ha for målene i bosettingspolitikken. Høringsnotatet er tydelig på at en konsekvens ved innføring av integreringsstønad vil være at flyktninger må bosettes i rimeligere boliger enn tidligere. Intensjonen om å bosette flyktninger i boliger de kan betjene husleien til med en integreringsstønad støttes.

Samtidig vil det i praksis kunne bety at en del kommuner vil ha utfordringer med å fremskaffe boliger som flyktningene har råd til. Kommuner i sentrale strøk kan særlig få utfordringer med å finne boliger som har lav nok pris. I Agder bosatte de tre største kommunene rett over 50 prosent av flyktningene som kom til fylket i 2025. Dersom kommunene med de høyeste utleieprisene vil måtte bosette på et lavere nivå, kan det gå ut over bosettingsberedskapen i fylket.

I høringsnotatet fremkommer det at flyktninger ikke skal bosettes i levekårsutsatte områder, men at omleggingen heller ikke skal føre til at flyktninger bosettes i mindre sentrale strøk, med lang reisevei som påvirker muligheten til å komme seg til tjenestetilbud og arbeid. I forbindelse med anmodningsprosessen har Agder fylkeskommune årlige møter med kommunene i Agder. I flere kommuner, både sentrale og mindre sentrale, er det allerede i dag en utfordring med å fremskaffe egnede boliger i nærheten av kommunens tjenestetilbud. Med innføring av et pristak, vil dette kunne utfordres ytterligere.

Økt press på å fremskaffe rimelige boliger vil også kunne forsterke en fortrenningseffekt som allerede er gjeldende mange steder – hvor andre grupper i en sårbar situasjon vil ha utfordringer med å finne utleiebolig. Press på boligmarkedet, og i et visst prissegment kan også bidra til å drive prisene oppover.

Regjeringen ønsker at flyktninger skal bosettes i boliger som er både rimelige, sentrale og i områder med gode levekår, men uttrykker i høringsnotatet motsetninger og dilemmaer med å klare dette og fortsatt ha en styrt, spredt, raskt og treffsikker bosetting. Det er ikke utredet hvordan dette skal løses, ut over forventede økte kostnader til UDIs mottaksdrift som følge av lengre botid i mottak.

Innføring av integreringsstønning og bortfall av bostøtteordningen kan få større konsekvenser for hvordan bosettingsmønsteret vil bli, og det bør derfor utredes nærmere.

- Hva betyr det for bosettingsberedskapen at kommuner som tidligere har bosatt på et høyt nivå kan måtte redusere bosettingsarbeidet som følge av høye utleiepriser på bolig?
- I hvilken grad har kommuner med lavere utleiepris mulighet til å demme opp for kommuner som må redusere bosettingsnivået, både i en normalsituasjon og i perioder med høye ankomster?
- I hvilken grad kan den frivillige bosettingsmodellen bli rokket ved dersom færre kommuner vil være i stand til å bosette?
- Hvilke konsekvenser vil det få for flyktingenes mulighet til kvalifisering (treffsikkerhet) at man mister muligheten til å bosette i kommuner/områder med høye utleiepriser på bolig – som også ofte er sammenfallende med et variert arbeidsmarked og utdanningstilbud?
- Hva betyr lange mottaksopphold for flyktingens videre integreringsløp?

Kommunene er de som best kan belyse konsekvensene av et pristak på flyktingenes bostøtter. Det oppfordres til at kommunenes svar på hvordan endringene treffer dem vektlegges i høringsrunden og om det ved innføring av foreslåtte endringer vil påvirke bosettingsberedskapen og treffsikkerheten i bosettingen.

Den norske bosettingsmodellen har fungert siden 2004, og har stått seg gjennom flere perioder med høye ankomster. Det anbefales at regjeringen i det videre arbeidet vurderer hvilke implikasjoner endringsforslagene kan ha for den frivillige bosettingsmodellen på kort og lang sikt.

Regionplan Agder 2030

Formålet med integreringsloven er blant annet at innvandrere får varig tilknytning til arbeidslivet, blir økonomisk selvstendige og kan oppnå formelle kvalifikasjoner. Dette er i tråd med Regionplan Agder 2030 sitt mål om at levekårene skal opp, og at vi i 2030 har lagt til rette for et mer inkluderende samfunn der alle kan delta og bruke sine ressurser.

Regjeringens mål om å styrke arbeidslinja, gjennom at det skal lønne seg å jobbe, er i tråd med Regionplan Agder 2030. Det er likevel en bekymring om foreslåtte endringer vil føre til at flere flyktninger vil komme under fattigdomsgrensen, og at dette særlig kan ramme barn og unge i disse familiene.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget til endringer vil ikke ha noen økonomiske konsekvenser for Agder fylkeskommune.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren støtter målet om å styrke arbeidslinja og forenkle regelverket gjennom innføring av integreringsstønad, men understreker samtidig en bekymring for de mulige negative konsekvensene dette kan ha for flyktningers levkår, bosettingsmuligheter og samlet integreringsløp i Agder. Fylkeskommunedirektøren anbefaler derfor at regjeringen går grundig gjennom kommunenes innspill og vurderer justeringer før endringene eventuelt innføres.

Kristiansand, 03.03.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør